

Riksbankens deltagande i finansieringen av IMF:s mjuka utlåning (förslag 2000/01:RB4)

Sammanfattning

Internationella valutafondens (IMF:s) utlåning till de allra fattigaste medlemsländerna, d.v.s. lån med en stor gävoandel, kallas den mjuka utlåningen. I den mjuka utlåningen ingår bl.a. Världsbankens och IMF:s initiativ till skuldlättnader för de mest skuldtungda länderna, det s.k. HIPC-initiativet. Utlåningen finansieras genom lån och gåvor från medlemsländerna och genom försäljning av IMF:s guldreserv. År 1999 träffades en principöverenskommelse om att IMF och medlemsstaterna skulle fortsätta att finansiera den mjuka utlåningen. Av den s.k. behovsbasisberäknade finansieringskostnaden på 3,8 miljarder SDR (omkring 50 miljarder svenska kronor) skulle IMF svara för hälften och medlemsländerna för resten. Sverige åtog sig att bidra med 18,3 miljoner SDR (omkring 242 miljoner kronor). Åtagandet skall täckas av biståndsanslaget i statsbudgeten (ca 7,7 miljoner SDR) och av Riksbanken (ca 10,6 miljoner SDR).

Direktionen i Riksbanken föreslår att riksdagen medger att Riksbanken bidrar med sin andel av finansieringen av IMF:s mjuka utlåning genom att räntefritt deponera 18,6 miljoner SDR av den svenska valutareserven hos IMF. Pengarna skall deponeras t.o.m. 2018. Den avkastning IMF erhåller på de deponerade medlen används till den mjuka utlåningen, motsvarande omkring 10,6 miljoner SDR.

Ingen motion har väckts i ärendet.

Finansutskottet tillstyrker Riksbankens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Riksbankens deltagande i finansieringen av IMF:s mjuka utlåning	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden	5
Riksbankens deltagande i IMF:s mjuka utlåning.....	5

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till motiveringar som framförs under utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

Riksbankens deltagande i finansieringen av IMF:s mjuka utlåning

Riksdagen medger med stöd av 7 kap. 4 § fjärde stycket lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank att Riksbanken bidrar till finansieringen av IMF:s mjuka utlåning genom att räntefritt deponera 18,6 miljoner SDR av valutareserven t.o.m. år 2018 hos IMF. Därmed bifaller riksdagen förslaget från direktionen i Riksbanken.

Stockholm den 16 oktober 2001

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Carin Lundberg (s), Kjell Nordström (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Gunnar Axén (m), Yvonne Ruwaida (mp), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp) och Carl-Axel Johansson (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Direktionen i Sveriges riksbank föreslår i Förslag till riksdagen (2000/01:RB4) att riksdagen godkänner att Riksbanken deltar i finansieringen av Internationella valutafondens (IMF:s) s.k. mjuka utlåning genom att räntefritt deponera 18,6 miljoner SDR (motsvarande cirka 246 miljoner kronor) av den svenska valutareserven hos IMF. Medlen skall vara deponerade t.o.m. 2018. Med mjuk utlåning avses IMF:s utlåning till de allra fattigaste medlemsländerna i fonden.

Ingen motion har väckts med anledning av Riksbankens förslag.

Utskottets överväganden

Riksbankens deltagande i IMF:s mjuka utlåning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker förslaget från direktionen i Sveriges riksbank om att Riksbanken får bidra till finansieringen av IMF:s mjuka utlåning genom att räntefritt deponera 18,6 miljoner SDR av den svenska valutareserven hos IMF t.o.m. 2018.

Riksbankens förslag

Internationella valutafonden (IMF) har två typer av utlåning – utlåning till marknadsränta till samtliga medlemsländer samt s.k. mjuk utlåning till de fattigaste länderna, dvs. lån med hög gåvoandel. Utlåningen till marknadsränta finansieras genom medlemsländernas insatskapital i valutafonden (plus särskilda lånearrangemang vid krissituationer), medan den mjuka utlåningen finansieras genom frivilliga lån och gåvor från medlemsstaterna samt genom den avkastning som valutafonden fått genom försäljning av delar av fondens guldreserv.

Den mjuka utlåningen består av s.k. PRGF-lån (Poverty Reduction and Growth Facility) samt av skuldlättnader under det s.k. HIPC-initiativet (Heavily Indebted Poor Countries). PRGF-lånen är inriktade på att öka tillväxten och minska fattigdomen i ett antal aktuella länder, och lånen ges på 10 år till en räntesats av 0,5 %. Omkring 80 länder har enligt uppsatta kriterier rätt att ansöka om PRGF-lån (t.ex. att landets inkomst per capita ligger under en viss nivå). Låneprogrammet utnyttjas för närvarande av 35 länder. HIPC är ett gemensamt initiativ av IMF och Världsbanken. Syftet är att minska utlandsskulden för fattiga och djupt skuldsatta länder. Skuldlättnaden ges som gåva, och drygt 40 länder uppfyller de kriterier som ställts upp. I maj 2001 hade 23 länder fått principbeslut om skuldlättnader. Av dessa 23 länder är 19 afrikanska. Enligt beslut i valutafondens och Världsbankens exekutivstyrelser skall HIPC-initiativet pågå t.o.m. 2002.

I samband med Världsbankens och IMF:s årsmöten hösten 1999 träffades en principöverenskommelse om att IMF och medlemsstaterna skall fortsätta att finansiera den mjuka utlåningen. Enligt överenskommelsen uppgår kostnaden för finansieringen (enligt en speciell s.k. behovsbasisberäkning) till 3,8 miljarder SDR, ca 50 miljarder svenska kronor. IMF skall, enligt överenskommelsen, svara för hälften av beloppet medan medlemsstaterna skall stå för resten. Medlemsländernas del av finansieringen kan antingen ske genom gåva eller genom att pengar deponeras i IMF. Vid deponering får IMF använda avkastningen på de deponerade medlen till utlåning eller skuldavskrivning, och medlen skall vara deponerade t.o.m. 2018. I anslutning till principöver-

enskommelsen angavs att en möjlighet för medlemsländerna att uppfylla delar av sina åtaganden var att använda ländernas andel i valutafondens andra reservkonto (det s.k. SCA-2-kontot), som byggts upp under 1990-talet. Kontot, som totalt uppgick till 1 miljard SDR, ca 13,2 miljarder kronor, upplöstes under 1999. Riksbankens andel i SCA-2-kontot är 10,6 miljoner SDR, ca 140 miljoner kronor. Pengarna finns för närvarande på ett räntebärande temporärt konto som administreras av IMF.

I principöverenskommelsen deltog 94 länder, och respektive lands åtagande bygger på landets kvotandel i IMF. Sverige åtog sig att bidra med 18,3 miljoner SDR, ca 242 miljoner kronor (beräknat enligt den speciella behovsbasisberäkningen, och siffran är marginellt högre än Sveriges kvotandel i IMF). Åtagandet skulle täckas av biståndsanslaget i statsbudgeten och av Riksbanken. Villkoret för Riksbankens deltagande var att riksbankslagen medgav att Riksbanken kunde delta i IMF:s mjuka utlåning samt att Riksbankens direktion och riksdagen beslutade om ett eventuellt deltagande.

Fram till våren 2001 hade drygt 93 % av ländernas åtaganden enligt principöverenskommelsen uppfyllts. Samtliga industriländer, utom Sverige, hade då uppfyllt sina utställda åtaganden.

Med verkan fr.o.m. den 1 juli 2000 ändrades riksbankslagen (prop. 1999/2000:50, bet. 1999/2000:FiU18, skr. 1999/2000:182) så att tidigare eventuella oklarheter om Riksbankens möjligheter att delta i IMF:s mjuka utlåning undanröjdes.

Direktionen i Riksbanken begär därför nu att Riksbanken med stöd av 7 kap. 4 § fjärde stycket riksbankslagen skall få medverka i finansieringen av IMF:s mjuka utlåning och bidra med sin andel av Sveriges åtagande i principöverenskommelsen från 1999. Medverkan bör enligt Riksbanken ske genom att Riksbanken räntefritt deponerar 18,6 miljoner SDR, ca 246 miljoner kronor, av den svenska valutareserven hos IMF fram till 2018. IMF kan då använda avkastningen på depositionen till den mjuka utlåningen.

Utgångspunkten för storleken på beloppet som skall deponeras har varit att det lånebelopp som IMF skall kunna använda till den mjuka utlåningen ungefär bör uppgå till 10,6 miljoner SDR, dvs. motsvarande Riksbankens andel i IMF:s nu upplösta reservkonto, SCA-2-kontot. Men då man valt metoden att deponera medel hos IMF måste det deponerade beloppet vara högre än 10,6 miljoner SDR, eftersom endast avkastningen på beloppet får användas till den mjuka utlåningen (storleken avgörs också av vid vilken tidpunkt beloppet deponeras).

Sammantaget utgör Riksbankens deposition i IMF drygt hälften av de resurser som Sverige enligt principöverenskommelsen från 1999 skall tillställa IMF. Resterande skall täckas via redan reserverade anslag i statsbudgeten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker förslaget från direktionen i Riksbanken. Utskottet vill i anslutning till ärendet nämna att regeringen efter regeringsbeslut den 27 september 2001 till IMF betalat sin andel av beloppet i den principöverenskommelse som refereras ovan. Detta innebär att Sverige, när Riksbanken deponerat sin andel i IMF, uppfyllt sitt utställda åtagande i principöverenskommelsen från 1999 om finansieringen av IMF:s mjuka utlåning